

Петар ШКРБИНА

“*Interesi te se posilni od moralot*”

Четиридневната војна во Грузија, која почна со нападот на грузиската војска на територијата на отцепената Јужна Осетија и контранападот на руската армија врз грузиските вооружени сили, како помош на проруското осетиско население, ќе остане позната по неколку елементи. Првиот елемент е дека војната почна на 7 наспроти 8 август 2008 година, на денот на отворањето на Олимписките игри во Пекинг (а историјата на игрите е позната по тоа што во тој период прекинувале сите вооружени судири), што во себе содржи многу силна политичка порака до светот - дека во овој случај се работи за некои нови политичко-воени постапки во решавањето на меѓународните проблеми.

Совпаѓањето на терминот со отворањето на Олимписките игри во Пекинг и почнувањето на нападот врз отцепената Јужна Осетија беше темпирано со цел овој судир да добие светско медиумско внимание и на најможен начин да се дисквалификува Руската Федерација, бидејќи се очекувала воена реакција од нејзина страна. Оваа кратко-

трајна војна ќе биде оценета како најбрутална војна, која по бруталноста ги надминува вооружените конфликти во нашиот регион. Беспремерното масовно уривање (гранатирање) на цивилните објекти, особено во главниот град Чхинвали, со околу две илјади жртви само за четири дена, до сега не се случило, доколку го исклучиме геноцидното убивање во случајот "Сребреница" во Босна.

Вооружениот судир во Грузија можеме да го квалификуваме како етнички судир на Грузијците и Осетијците, кои своите корени ги носат од осамостојувањето на Грузија во 1991 година. Првите големи

осетиска автономна област и Аџарска автономна социјалистичка република (АССР). Според тоа, сегашната состојба во Грузија, во однос на барањето за отцепување на делови од нејзината територија, не е ништо ново и може да се направи паралела со нашиот регион, особено кога е во прашање Косово и нерешениот статус на Дејтонска Босна и Херцеговина. Познат е фактот дека разузнавачките служби ги почнуваат воените судири, а војската и политиката само ги спроведуваат. Текот за подготовката на војната во Грузија и сценариото за неговата реализација е познат. Од 2001 г.

Во Македонија се појави тезата дека конфликтот во Грузија може битно да го олесни решението за нашиот проблем во врска со спорот со Грузија за името и нашето вонредно приклучување кон НАТО, како составен дел на Јадранската група. Наведената теза има некои основи, но тоа претставува посебна анализа за аргументација, со која Македонија може да располага во рамките на севкупната состојба во регионот, како и фактот кои се интересите на големите сили кои се важни за нашиот регион.

меѓуетнички судири во современа Грузија почнале во 1991 година, кога тогашниот претседател на Грузија, Звиад Гамзакурдија, ги укинал националните права на сите негрузиски жители и ја укинал ав-

грузиската војска ја обучуваа и ја опремуваа Американци, преку некои израелски компании. Припадници на американските зелени беретки го вршеа обучувањето на специјалните грузиски единици.

ВОЈНАТА ВО ГРУЗИЈА

тономијата на Јужна Осетија, Абхазија и на Аџарија. Последица од ваквата неодоговорна политика е иселувањето и убивањето на повеќе од половина население во Абхазија и во Јужна Осетија. Политиката на сегашниот прозападен претседател Шаакашвили до денес битно не е изменета. Во сегашна Грузија има околу пет милиони жители, односно две третини се Грузијци, а останатите национално малцинство. Абхазија има 150.000 жители, а Јужна Осетија само 70.000 жители. Историски гледано, Грузија била независна држава до 1801 г. кога нејзиниот владетел Георгије XIII побарал руска заштита од Турците и потоа таа станала дел од Руското царство. Три години по Октомвриската револуција, од 1918 до 1921 г. Грузија повторно била самостојна држава. Од 1921 г. бил воведен советски режим, а во 1936 г. Грузија станала Грузиска ССР и членка на Советскиот Сојуз. Битно е да се истакне дека тогаш, во рамките на грузиската држава, биле определени три автономни области со свои граници и тоа: Абхазиска автономна социјалистичка република (АССР), Јужно-

Грузиската војска се опремува со помош на низа американски и израелски приватни компании, специјализирани за такви услуги. Таквите долгогодишни активности не можело а да не бидат будно следени од советските разузнавачки служби. Две седмици пред почетокот на војната во Грузија, руската армија одржала големи маневри (вежби) во Северна Осетија, на кои учествувале околу 10.000 војници, со 2.000 тенкови и повеќе од 3.000 разновидно артилериско оружје. Овие руски вооружени сили влегле во Грузија (Јужна Осетија) за 14 часа од почетокот на грузискиот напад врз Јужна Осетија. Може да се заклучи дека всушност не постоело изненадување дека Грузија ќе изврши напад, како и дека руските сили веднаш ќе интервенираат. Во прилог на оваа теза треба да се додаде дека единствена можна патна (географска) врска меѓу Руската федерација и Грузија, преку која можат да се транспортираат големите и тешките оружја (тенкови) на руските сили е познатиот тунел "Роки", кој се наоѓа на границата меѓу двете држави. Од воен аспект би било логично да се

Грузија била независна држава до 1801 г. кога нејзиниот владетел Георгије XIII побарал руска заштита од Турците и потоа таа станала дел од Руското царство. Три години по Октомвриската револуција, од 1918 до 1921 г. Грузија повторно била самостојна држава. Од 1921 г. бил воведен советски режим, а во 1936 г. станала Грузиска ССР и членка на Советскиот Сојуз. Тогаш, во рамките на грузиската држава, биле определени три автономни области со свои граници: Абхазиска автономна социјалистичка република, Јужно-осетиска автономна област и Аџарска автономна социјалистичка република.

заклучи: ако двете страни знаеле за мерата и за сценариото на оваа нелогична војна, тунелот да го блокирале, што би ја оневозможила руската интервенција за подолг период, освен употреба на деликатен воздушен десант. Тунелот не бил блокиран, ниту окупиран од грузиските специјални сили со кои Грузија располага и кои ги обучувале за вакви акции. По гореизнесените аргументи се поставува логично прашање, која е суштината (целта) на оваа војна? Пред одлуката за влез во вооружен судир, без оглед за каков противник се работи, се поставува ограничена или радикална цел на воената операција. Грузиските власти се обидоа да објаснат дека нивна цел било враќањето на територијата на Јужна Осетија под контрола на централната грузиска власт. Самиот тек на воената акција покажува (со безобзирно уривање на цивилни објекти и убивање цивили) дека всушност тоа не била вистинската цел за нападот врз Јужна Осетија. Последнава година ипол грузиската војска примила воена помош од САД во вред-

ност од 960 милиони долари. Можеме да заклучиме, со голема доза на сигурност, дека целта на оваа војна била да се предизвика руската интервенција и да се предизвикаат државните и дипломатските потези кои ќе ги направи Руската федерација. Тоа и се случи, бидејќи Руската федерација ја призна самостојноста на Абхазија и на Јужна Осетија. Американците, од своја страна, пак, а особено со посетата на потпретседателот Дик Чејни, доаѓањето на американските воени бродови со хуманитарна помош, како и ветена финансиска помош од една милијарда долари, остануваат при тезата дека за нив Грузија претставува значајна геостратегиjsка земја. Пред нападот имаше мировни сили кои ги контролираа границите на Јужна Осетија и на Абхазија кон Грузија и имаа задача да ги спречат етничките судири. Тие беа формирани од 2.000 војници, каде секоја страна во конфликтот, Грузија, Абхазија, Осетија и Русија, имаа по 500 војници. Веднаш по почнувањето на војната мировните сили се распаднале и секој поединечен контингент ѝ се придружил на својата страна. Абхазија, исто така, била дел од грузискиот план за напад, меѓутоа односот на воените сили во оваа област веднаш ги неутрализираа грузиските воени сили, кои веднаш ги напуштиле своите позиции и на Абхазијците им го оставиле целото тешко вооружување.

Европската унија посредуваше за завршување на војната во Грузија, но не можеше да се усогласи околу осудата на Руската федерација за воената интервенција. Причините за ваквиот став влечат корени уште од Самитот на НАТО во Букурешт, каде Македонија како колатерална штета не беше примена

во Алијансата поради Украина и Грузија. Барањето за осуда на руската интервенција доведе до политичка криза во Украина и до распаѓање на владејачката коалиција, бидејќи претседателот на државата, Јушченко, бараше осуда на руската интервенција, а претседателот на Владата, Тимошенко, тоа го одби. Очигледно оваа краткотрајна војна во Грузија направи поларизација во светската меѓународна политика и ќе претставува актуелна тема во идниот период.

Доаѓаме до клучното прашање, зошто една мала земја од пет милиони жители стана воено-економска и стратeгиjsка точка, за чија контрола се борат САД (односно НАТО) и Руската федерација? Евидентно е дека двете заинтересирани страни ќе формираат значајни војни и разузнавачки бази во Грузија. Од една страна ќе бидат Русите во Абхазија и во Јужна Осетија, а од друга страна ќе бидат Американците во Грузија. Геостратегиjsката положба на Грузија има два аспекта. Првиот помалку значаен аспект е економскиот, поради контролата на транспортот на заткаваската нафта и гас. За сега само три отсто од транспортот на тие енергенти минува преку Грузија, кој е наменет за Западот. Турција е особено заинтересирана за тоа како ќе се реши овој проблем. Вториот аспект се воено-политичките причини. Со контрола на Грузија Руската федерација треба индиректно да ги контролира сите останати самостојни држави во кавкаскиот регион, бидејќи поголем дел од нив веќе им ги продале своите концесии за експлоатација на нафта и на гас на мултинационалните компании од Запад. Основен геостратегиjsки интерес на САД е воена контрола на состојбата во Авганистан, потоа Ирак со посебен акцент на Иран. За илустрација на овие констатации, ќе наведем еден податок - доколку Американците имаат јаки воени бази во Грузија, каде би биле стационирани јаки ракетни и воздухопловни сили, тие би можеле за кус период, кој се мери во минути, да дејствуваат во горенаведените три држави. Авионот кој би полетал од грузискиот аеродром за неполни две минути може да нападне (ракетира) секоја цел во Иран. Борбата за остварување на своите интересни цели во Грузија меѓу Руската федерација и САД во наредниот период ќе биде крајно радикална и нема да се избираат средства (дипломатски или воени), со намера секоја страна да ги оствари своите цели. Во врска со гореизнесеното, во Македонија се појави тезата дека конфликтот во Грузија може битно да го олесни решението за нашиот проблем во врска со спорот со Грција за името и нашето вонредно приклучување кон НАТО, како составен дел на Јадранската група. Наведената теза има некои основи, но тоа претставува посебна анализа за аргументација, со која Македонија може да располага во рамките на севкупната состојба во регионот, како и фактот кои се интересите на големите сили кои се важни за нашиот регион.

